

Azərbaycanda uşaq ədəbiyyatı və uşaq mətbuatının vəziyyəti haqqında müxtəlif səpkili müzakirələr gedir. Bir qrup ziyalı iddia edir ki, uşaq ədəbiyyatı və uşaq mətbuatı inkişafdan qalıb, bəziləri isə əksini düşünürlər. Onlar deyir ki, uşaq mətbuatı, uşaq ədəbiyyatı da, sadəcə, yüksək səviyyədə təbliğ olunmur.

Müsahibimiz uşaq ədəbiyyatı və uşaq mətbuatının mayakı sayılan «Göyərçin» jurnalının baş redaktoru, tanınmış uşaq yazarı, professor Rafiq Yusifovdur. Məzəniyə R.Yusifovlu ilə birlikdə yenidən qayıtdıq.

Rafiq müəllim, müasir uşağın zövqünü oxşamaq, nəzərini cəlb etmək o qədər də asan deyil. Elə dövrdə yaşayırıq ki, keyfiyyətli uşaq ədəbiyyatı nümunələri meydana qoymaq bir az çətindir. Əsas çətinliklər nədən ibarətdir?

- Çətinliklərə bəristiqamətli yanaşmaq olmaz. Müxtəlif çətinliklər var. Birincisi, dövrün çətinliklərini vurğulamaq istəyirəm. Hər şey oradan qaynaqlanır. Burada nəsr və yayımla bağlı problemlər var. Yarıdcılığa əlaqəli problem əndir.

- Na mənada?

- Əvvəllər uşaq üçün yazan yazıçılar çox idi. Dağı mülkiyyətimiz vardı ki, onlar bizimlə münazərə əlaqə saxlayırdı. Bu yazarların sayı indi yətarincə azalıb. Professionallar sıradan çıxıb. «Yazanlar yoxdur» demirəm, var, ancaq onlar bizim jurnalın tələbatına uyğun gəlmir deyər, onları buradan qaçaq salıram, boyumarm bədə yazsınlar. Yeni hər adam uşaqlar üçün yazı bilər. Təbii ki, hər mətbuat orqanının öz yünü, istiqaməti var. Bu mənada tələbatımıza uyğun olmayan yazını çap etmirik. Elə şair, yazıçılar var ki, onlarla bir köhnə vaxtlardan əməkdaşlıq edirik. Bu əməkdaşlıq indiyə qədər davam edir.

- Əsasən kimləri çap edirsiniz?

- Zəhid Xəlil, Qəşəm İsayevli, Aləmzər Əlizadə (Gəncə), Əlşəgər Əlioğlu (Goranboy), Məmməd Nazım (Sumqayıt), Mirsəbilin, yaşlı nəslin nümayəndələrindən Fərid Təhrirverdiyev yazırları çap edirik. Yeni əməkdaşlıq etdiyimiz qələm adamlarının sayı elə də az deyil.

- Rafiq müəllim, adlarını qeyd etdiyiniz yazarlar bizim uşaqlığımıza yazırlarıdır. Onlar müasir uşaq psixologiyasına təsə bilirimi? Bu mənada ki, müasir uşağın dünyagörüşü fərqlidir, o, əlavə informasiyalar alır və s.

- Nazim Hikmətin gözəl bir sözü var: «Balım olsun, arısı gələcək Bağdaddan». Yazıçı üçün əsas lazımlı olan keyfiyyəti istəyirdim. Yazıçı hansı mühitə düşürsə, maneəvər edə, dəyişib bilər. Ancaq mühitin içində yaşayən elə adamlar var ki, onları dünya dəyişmə da, müəlliblişədə, birçə cümədə olaş, uşaqlar üçün yazı biləz. Böyük rus şairi, pədaoqu Sergey Mixalkov

Dünya folkloru, dünya ədəbiyyatı nümunələri ilə yanaşı, öz yazarlarımızın da əsərləri jurnalda çap olunub. O əsərlərin bir çoxu bu gün «yararmır».

uşaq mətbuatımız, uşaq ədəbiyyatımız yaşayır. Düzüdü, bu dövürü o dövürdə müqayisə etmək çətindir. Bir müddət əvvəl Milli Elmilər Akademiyasında

məsələlərə toxunursunuz. Ancaq bu gün kommersiya məqsədli jurnalları qəzetlər çixir. Bu nəşrləri çap edənlər deyir ki, uşaq mətbuatı

Uşaq ədəbiyyatına, uşaq mətbuatına yeni nəsil gəlməlidir və s. Bu gün dünyanın çox yerində uşaqlar üçün maraqlı kitablar çap edilir. Bizdə isə edə bilmirik. Bilirsiz bunun səbəbləri nədir? Görək bu kitabların müəllif öz vəsaiti hesabına çap etsin. Müəllif müasir uşağın tələbatını ödəmək üçün gərəklı ev-eşiyini satsın ki, maraqlı kitab çap etsin. Deyək ki, fədaqarlıq edib bu addımı da atdı. Ancaq bu kitabı alan olacaqmı, o özünə oxucu tapa biləcəqmı? Problem budur. Çox arzu edərdim ki, dövlət dəstəyi ilə bir nəşriyyat yaradsın və bir nəşriyyat istedadlı adamlar toplaşsın. Burada sırf uşaq ədəbiyyatı çap olunsun. Yeni nəşriyyatı musabiqə elan edəydi, bu musabiqə nəticəsində yaxşı uşaq əsərləri meydana gələydi, həm də var əsərlər arıq olunaydı. Bu proses artıq ölkəmizdə başlayıb. Keçən il Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ən gözəl dərslilər üçün yazılan uşaq ədəbiyyatı üzrə musabiqə elan etmişdi. Mən özüm də o müsabiqənin iştirakçısı olmuşam və poeziya nominasiyası üzrə birinci yeri qazanmışam. Gözləndirilirdi ki, bu müsabiqənin birincisi və Turizm Nazirliyi «Qızıl kölmək» mükafatı təsis edib. Burada bir nominasiya da uşaq ədəbiyyatı ilə bağlıdır. Bu işlər görüldü. Bütövlükdə, uşaq ədəbiyyatını, uşaq mətbuatını yüksəltmək, təbliğ etmək üçün hamımız bir olmalıyıq.

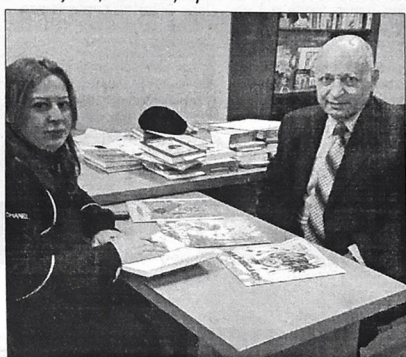
Mənim seçim var, iki uşağın dialoqudur:
- Yaşillığı sevirsən?
- Bəs necə?
- Neçə ağac əkmisən?
- Heç neçə.
Nətin valideynlər deyir ki, bütöz uşaq ədəbiyyatı lazımdır. Uşağa bahalı oyuncaqlar, bahalı telefonları, planşetləri alırıq və onları internet cəngəlliyinin içində buraxırıq. Uşağı başlı-basına buraxmaq olmaz. Uşaqlar bütöz lazımlı olan istiqamətlərə yönəlməliylik. Bu da bir adamin işi deyil, hamımız bununla maraqlanmalıyıq.

«Göyərçinin yayımı hansı yolla həyata keçirilir?»
- Abunətimiz var, amma azdır. Jurnal özümüz dəstə-tənlişliq yolu ilə yayırıq. Köşklərə yerləşir, alantılar olur, amma kütüvlə deyil. Jurnalın qiyməti 1 manatdır. «Göyərçin» muntəzəm olaraq çixan aylıq jurnaldır.

Həmişə deyirik ki, uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Gələcəyimizlə bu gün məşğul olmalıyıq. Bələ bir söz var: na əksərən, onu biçərsən. Bu gün uşaqlarımız o ədəbiyyatımız, o mədəniyyətimiz, o dilimiz ruhunda tərbiyə edilə bilsək, gələcək doğrudan da bizim xalq məxsusdur. Yox, edə bilməsək, bütöz xalq üçün insantlar yetişdirməli oluruq. Uşaqlarda dövlətə, torpağa, milli dövlət atributlarına, insanlara məhəbbət öytətməliyik.

Azərbaycanda uşaq ədəbiyyatı və uşaq mətbuatının bugünkü durumu...

Rafiq Yusifovlu: «Göyərçin» çapı dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir»

«Uşaq mətbuatı və uşaq ədəbiyyatı ilə pul qazanmaq olmaz»

- Yağın bölgəyiniz ideologiyasını tərannümü ediyinə görə. Yoxsa başqa səbəb varmı?

- Yox, elə sosializim təbliği ilə, Leninə bağlıdır. Uşaq ədəbiyyatının digər səhələrdən fərqli cəhəti odur ki, uşaq yazıçıları həmişə nəğivləri yazılar yazı, uşaq xarakterləri yaradıblar. Bütün dövrlərdə uşaq elə yaşadıq. Allah Tofiq Mahmudə rəhmət eləsin! Vaxtilə onun çü Süsəne yazdığı nəğivlər bu gün mənim nəvəm üçün də maraqlıdır. Süsən artıq nənə olmağa hazırlaşır.

Onlar bitib-tükənməyən, ölməyən yazılardır təbii... Uşaq yazarlarının xosbextliyi həmişə onda olur ki, onları siyasi mövzularından uzaq olurlar. Siyasi mövzulardan uzaq olduqları üçün də vətəni, torpağı, təbii sevdirə bilsinlər. Uşaq ədəbiyyatını fərqləndirən ham da onun iradk məsələsini onə çəkmişdir. Bu da uşaqların dünyanı dərk etməsinə kömək edib.

- «Göyərçinin» çapına dövlət qayğısı varmı?

- Bəli. «Göyərçin»in çapı dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir. Jurnal Azərbaycan Gənclər İttifaqının orqanıdır, dövlət maliyyələşdirir. Bu jurnal birbaşa dövlət siyasətini həyata keçirir. Çox şükürdür olsun ki, Azərbaycan dövlətinin uşaq mətbuatına göstərdiyi qayğıi nəticəsində bizim

uşaq ədəbiyyatı ilə bağlı tədbir keçirilirdi. Deyirdilər ki, uşaq ədəbiyyatı yoxdur. Mən orada dedim ki, Azərbaycanda gözəl uşaq ədəbiyyatı var, sadəcə, onun təbliği yoxdur. Təbliğət yoxdurs, kanar adam na biləcək ki, uşaq ədəbiyyatı varmı? Bizdə gözəl uşaq əsərləri var. Respublikamızda 4500 məktəb var, hər məktəb bir ədad «Göyərçin» jurnalına abunə ola-sa, bu, 4500 tiraj deməkdir. Çox təəssüf ki, bu gün valideynlər də uşaq mətbuatına münasibəti dəyişib. Bir də, kimdənsə soruşsən ki, niyə almırınsız? Deyirlər ki, bəyəm bu jurnal çixir?

- Köşklərə verirsiniz?

- Veririk. Ancaq necə verirsək, əksərən üstümüzdə qayıdır. Bu da onunla bağlıdır ki, köşklərdə jurnalı üzə qoyurlar. Bilirsiz, elə məsələlər var ki, onu biznesə çevirmək olmur. Bu da uşaq mətbuatıdır. Başqa səhədən pul qazanmaq olar, ancaq uşaq mətbuatı və uşaq ədəbiyyatı ilə pul qazanmaq olmaz. Bu ələ bir səhədir ki, ora pul qoymalıyıq. Buradan pul götürmək təmənnasında olma məylişk. Çünki büt gələcəyini insantlarını yetləşdiririk. Uşaqlarımızı öz folklorumuz, uşaq ədəbiyyatımız ruhunda böyütməyə, onları internet ümidinə buraxmaq, büt Azərbaycan üçün deyil, dünya üçün uşaq yeltrərik.

- Uşaq mətbuatına gənç yazar-jurnalistlər qoymalıdır?

- Uşaq mətbuatının qayğıları da, problemləri də var. Siz tamamilə həssas